

היום נלמד בעזרת ה':

מגילה דף כג

מתניתין מני: במשנתנו כתוב שביו"ט עולים 5 קרואים, ביום כיפור 6, ובשבת 7. ועליהם אין פוחתין אבל מוסיפין עוד עליות אם ירצו. אבל בברייתא מובאות שתי דעות שאינן תואמות את המשנה: או מצד מספר העליות, או מצד שאין מוסיפין על העולים.

ביו"ט מאחרים לבוא: בגלל שיש טורח רב להכין את סעודת יו"ט היו מכינים אותה קודם התפילה (ומותר לעסוק בצרכי שמים קודם התפילה). והיו ממהרים לצאת משום שמחת יו"ט. אבל ביום כיפור שאין בו סעודות ממהרים להכנס ומאחרים לצאת. ובשבת שסעודותיה מוכנות מערב שבת ממהרים להיכנס וממהרים לצאת משום עונג שבת. [רש"י נוקט שממהרים להיכנס להתפלל ותיקין, אבל המרדכי סובר שבשבת מאחרים את התפילה, וביאר הערוך השולחן שלדעתו כוונת הגמרא היא שבשבת ממהרים יותר מיום טוב אך מאחרים יותר מיום חול].

מכך שביום כיפור ממאחרים לצאת, נראה לכאורה כדעת רבי עקיבא הסובר שביום כיפור יש עולה נוסף על שבת שיש בה רק 6 עולים. הגמרא דוחה שהסיבה שמאחרים לצאת בגלל ריבוי התפילות שביום זה.

כנגד ברכת כהנים: שיש בה שלוש פסוקים. בראשון יש 3 מילים, בשני 5 מילים, ובשלישי 7 מילים.

כנגד שלושה שומרי הסף: כנאמר בספר מלכים (מלכים ב' פרק כה) שבחורבן בית המקדש לקח נבוזראדן את 'שלושת שומרי הסף' הם שומרי בית המקדש.

חמישה מרואי פני המלך: כנאמר בספר מלכים שם שנבוזראדן הגלה גם 'חמישה אנשים מרואי פני המלך' צדקיהו. והם חמישה חשובים מתוך שבעה רואי פני המלך כנאמר בירמיהו. [פירשנו על פי תוספות. אמנם רש"י פירש שהחמישה ושבעה כנגד שרי אחשורוש, והקשו על כך תוספות. והראשונים תירצו על פי הירושלמי שכנגד שרי אחשורוש היו חמישה ושבעה העוסקים במלאכת שמים].

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

מפטיר מהו שיעלה למנין שבעה: האם עליית 'המפטיר' נכללת במנין שבעת העולים לתורה בשבת (וה"ה לשאר יו"ט), או שצריך להעלות שבעה קרואים מלבדו?

מפני כבוד תורה: בכדי שלא יהא הקורא בבניא חשוב כקורא בתורה, תקנו שהוא צריך לעלות קודם לתורה ואחר כך לקרוא בבניא, וכך יוודע לעין כל שהתורה חשובה יותר.

והרי 'עולותיכם ספו': זוהי ההפטרה של פרשת צו שיש בה פחות מעשרים ואחד פסוקים?

משנה: המשנה מונה דברים שצריכים לעשותם בעשרה אנשים:

אין פורסים על שמע: 'פרס' הוא מלשון חצי. אנשים שבאו לבית הכנסת לאחר שהציבור כבר קראו קריאת שמע, עומד אחד מהם ואומר קדיש ו'ברכו' וברכת 'יוצר אור', ואין לעשות כן פחות מעשרה אנשים.

ואין עוברים לפני התיבה: שליח ציבור.

ואין הכהנים נושאים את כפיהם.

ואין קוראים בתורה: בציבור.

ואין עושים מעמד ומושב: כשנושאים את המת לקוברו היו יושבים 7 פעמים לבכות את המת, ומי שהיה רוצה היה מספידו.

ברכת אבלים: יבואר בגמ'.

ותנחומי אבלים: כשחוזרים מקבורת המת עומדים בשורה ומנחמים את האבל, ואין שורה פחותה מעשרה בני אדם.

ברכת חתנים: שבע ברכות.

ואין מזמנים על המזון בשם: כששלושה מזמנים אומר המזמן 'נברך שאכלנו משלו', וכשעשרה מזמנים אומר המזמן 'נברך אלוקינו שאכלנו משלו'.

ובקרקעות: הבא לפדות קרקעות של הקדש, צריך לשום אותם עשרה בני אדם כשאחד מהם כהן. **ואדם כיוצא בהן:** וכן הדין כשפודים אדם מההקדש. ויבואר בגמ'.

גמרא: מה"מ: הגמרא מבארת מהיכן לומדים שכל הנ"ל צריך להיות בעשרה: שנאמר **"וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, שכל דבר שבקדושה יהיה "בתוך בני ישראל", ונאמר

(המשך בדף הבא ↓)

במחלוקתו של קרח "הַבְּדִלְוִי מִתּוֹךְ הַעֲדָה הַזֹּאת", ונאמר בעניין המרגלים שהיו עשרה (חוץ מיהושע וכלב שהיו צדיקים) "עַד מְתֵי לְעֵדָה הַרְעָה הַזֹּאת", וכשם ש"עדה" האמורה במרגלים הכוונה לעשרה כך "עדה" האמורה במחלוקתו של קרח הכוונה לעשרה, ושם נאמר "תוך", הרי שצריך לומר דבר שבקדושה "בתוך" דהיינו בעשרה.

ואין עושים מעמד ומושב: לפי שאין זה דרך ארץ להטריח את השליח ציבור לומר לפחות מעשרה אנשים 'עמדו יקרים עמוזדו...!'

ברכת רחבה: היו מאכילים את האבל סעודה ראשונה ברחוב העיר, ומברכים שם ברכת אבלים.

אין אבלים מן המניין: כלומר צריך שיהיו עשרה אנשים חוץ מהאבלים, לפי שהוא אומר ברכה מיוחדת למנחמים וברכה מיוחדת לאבלים.

עשרה כהנים כתובים בפרשה: 10 פעמים נאמר "כהן" בפרשת הקדשות, ללמדנו שהשומה נעשית בעשרה בני אדם. "כהן" אחד נצרך ללמד שהשומה ע"י כהן, ותשע "כהן" הנוספים הם מיעוט אחר מיעוט', כלומר שהרי כבר ה"כהן" הראשון מיעט שאפשר לשום רק ע"י כהן ולא ע"י ישראל, ובכך שנאמר שוב תשע פעמים "כהן" זהו מיעוט נוסף, והכלל הוא ש'מיעוט אחר מיעוט' בא לרבות, ובא לרבות שאפשר גם ע"י ישראל, וזה מה שאמרה המשנה שהשומה נעשית ע"י תשעה ישראלים וכהן אחד.

קושיא: אולי צריך חמשה כהנים וחמשה ישראלים? שהרי ה"כהן" הראשון בא למעט ישראל, והשני הוא 'מיעוט אחר מיעוט' ובא לרבות ישראל, וא"כ ה"כהן" השלישי בא ללמדנו שדווקא כהן ולא ישראל (= שהרי הוא כבר אינו 'מיעוט אחר מיעוט' אלא מיעוט אחר ריבוי, שבא לאחר שריבוינו ישראל), וה"כהן" הרביעי הוא שוב 'מיעוט אחר מיעוט' ובא לרבות ישראל, וכן הלאה. ע"פ זה נמצא שיש חמשה מיעוטים וחמשה ריבויים, וא"כ צריך שיהיו חמשה כהנים וחמשה ישראלים.

ואדם כיוצא בהן: קושיא: וכי אפשר להקדיש אדם? **תירוץ:** מדובר שאמר על עצמו 'דָּמִי עלי', וכפי שלמדנו בבבביתא ששמיין אותו כעבד, ועבד הוקש לקרקעות, ולכן צריך לשום אותו בעשרה כשומת קרקעות.